

УДК 370.1

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ І РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВУЗІ

І.В. МОРГУН

Мукачівський державний університет

У статті розглядається питання готовності майбутніх вчителів гуманітарного профілю до професійної діяльності. Готовність до професійної діяльності передбачає усвідомлення значення фахової підготовки; риси характеру і здібності, адекватні вимогам такої діяльності; необхідні знання і вміння.

Ключові слова: професіоналізм, педагогічна майстерність, професійна компетентність, педагогічна творчість, творча особистість, педагогічна креативність.

Загальновідомо, що педагог реалізує два основних соціальних завдання – навчання й виховання підростаючого покоління. Незмінно залишаючись провідними в його професійній діяльності, ці взаємопов'язані завдання згідно з вимогами, що ставляться перед школою тією чи іншою історичною епохою, наповнюються конкретним змістом й отримують специфічну спрямованість.

Об'єкти та методи дослідження

При всьому розмаїтті вивчення проблеми формування майбутнього вчителя як творчої особистості, підготовки його до творчої професійної діяльності, аспект формування у студентів педагогічних навчальних закладів умінь та навичок виховання творчої особистості учня в навчально-виховному процесі, розвитку потенційних можливостей дитини недостатньо досліджений у теоретично-методичному та методичному плані. Разом із цим у системі професійної підготовки майбутнього вчителя, на початкових етапах його залучення до педагогічної праці, існує особливо велика потреба в поглибленні теоретичної та практичної підготовки до творчої професійної діяльності, в озброєнні майбутніх учителів технологією орієнтації навчально-виховного процесу на розвиток творчих можливостей учня.

За цих умов мета статті є триединою:

- а) орієнтація майбутнього вчителя на самооцінку професійної компетентності;
- б) впровадження модульно-рейтингової системи навчання в педагогічному ВЗО;
- в) використання нових інформаційних технологій навчання на заняттях з дисципліни циклу професійної та практичної підготовки.

Постановка задачі

Розглядаючи наступний підхід до професійної компетентності вчителя, зазначимо, що, згідно з теорією змісту навчальної діяльності, головним змістом

навчання повинні бути загальні способи дій з вирішення широкого кола завдань, щоб діяльність тих, хто навчається, була зорієнтована на опанування цими загальними способами.

Професійно компетентний фахівець може і повинен бути підготовлений за час навчання в педагогічному вищому закладі освіти. В нього мають бути сформовані всі необхідні для майбутнього вчителя складові професійної компетентності, які дозволяють йому успішно здійснювати педагогічну діяльність.

Результати та їх обговорення

Проблема підготовки педагогічних кадрів нової генерації в контексті гуманізації і демократизації освіти в Україні постає сьогодні особливо гостро й пов'язана з тенденціями розвитку світового співтовариства. Це у повній мірі стосується питання підготовки вчителів іноземних мов. Поступове перетворення України в більш відкрите суспільство стало стимулювати широкий розвиток міжнародного співтовариства. Це, в свою чергу, вплинуло на соціальний статус іноземної мови як навчального предмета й покляло ще більшу відповідальність на професійну компетентність учителя іноземних мов. Крім того, розповсюдження нових інформаційних технологій, серед яких важливе місце посідають комп'ютерні мережі, можливість виходу в Інтернет висувають особливі вимоги до підготовки вчителя іноземних мов, пов'язуючи його імідж з професіоналом інноваційного типу.

Незважаючи на значну увагу дослідників до питання професійної підготовки студентів педагогічних ВЗО, проблема формування професійної компетентності в майбутніх учителів все ще залишається не вирішеною.

У гуманному цивілізованому суспільстві розвиток особистості, її творчих можливостей стає самоціллю всіх суспільних відносин. Перед усією системою освіти сьогодні стоїть завдання максимального розкриття своєрідного творчого потенціалу кожної особистості. В основі нового спрямування педагогічного процесу є ідея розвиваючого навчання: при цьому мається на увазі не тільки розвиток потенціалу кожного учня, але й постійний саморозвиток учителя, формування його професійної компетентності. Саме тому в умовах духовного відродження суспільства діяльність закладів народної освіти - від дитячого садка до загальноосвітньої школи, потребує конкретних змін, які викликані необхідністю формування суспільно-активної, творчої особистості, що можливо лише при створенні сприятливих умов для всебічного розвитку потенційних можливостей кожної дитини, самореалізації її особистості у

навчальному процесі. Вирішення проблеми формування творчої особистості юного громадянина значною мірою залежить від учителя, творча педагогічна діяльність якого стає міцним засобом формування і всебічного розвитку особистості кожної дитини. Формування творчої особистості майбутнього вчителя, підготовка його до педагогічної творчості – це проблема, вирішення якої на сьогоднішній день незавершене. Узагальнений досвід, спостереження та експериментальні дані свідчать, що процес формування педагогічної творчості у майбутніх вчителів не приведе до ефективних наслідків, якщо не буде передбачена його органічна єдність із розвитком становлення їх творчої особистості, формуванням уміння сприйняти педагогічну діяльність як творчий процес.

Щоб виховати справжню творчу особистість, розвинути потенційні творчі можливості дитини, учителю необхідно оволодіти методами і засобами, які розвивають креативні риси особистості. Для реалізації такої мети педагог і сам повинен уміти творити, адже творчість розвивається через творчість.

Творчість – необхідна умова становлення самого педагога, його самопізнання, розвитку і розкриття як особистості. Творчість є основою формування педагогічної талановитості вчителя.

Виховання справжнього творчого вчителя має починатися ще у вузі. Заняття з предметів психолого-педагогічного циклу за умови доцільної їх організації сприяють активному розвитку творчого потенціалу студентів, їхніх креативних якостей і є необхідними при формуванні творчої особистості.

Розвиток педагогічної творчості вчителів і підвищення результативності навчально-виховного процесу залежить від психолого-педагогічних умов, правильно визначених шляхів розвитку та реалізації творчої педагогічної діяльності та особистісних якостей учителя.

Аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури, її осмислення дозволяють нам запропонувати наступний підхід до визначення творчої особистості. Творча особистість — це креативна особистість (особистість, що має внутрішні передумови творчої активності), яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула необхідних для актуалізації творчого потенціалу людини додаткових мотивів, особистісних утворень, здібностей, що сприяють дослідженню творчих результатів в одному чи кількох видах творчої діяльності.

Таким чином, якщо вчитель ставить за мету розвиток потенційних творчих можливостей дитини, формування її як творчої особистості, він повинен оволодіти тими формами, методами і засобами педагогічної діяльності, які забезпечують розвиток креативних рис особистості, а також тих додаткових мотивів, особистісних якостей, здібностей, які сприяють успішній творчій діяльності. Для цього і сам учитель повинен бути творчим, бо як добро виховує добро, так і творчість розвивається через творчість. Таким чином, мета педагогічної творчості вчителя полягає у створенні сприятливих психолого-педагогічних умов для розвитку потенційних можливостей кожного учня в навчально-виховному процесі. Ефективність розвитку дитини значною мірою визначатиметься освітнім середовищем, скоординованою діяльністю всіх суб'єктів, причетних до її виховання.

Отже, творчий учитель - це особистість, яка характеризується високим рівнем педагогічної креативності (креативні риси особистості й додатково сформовані мотиви, особистісні якості, здібності, які сприяють успішній творчій педагогічній діяльності), відповідним рівнем знань предмету, який викладає, набутими психолого-педагогічними знаннями, вміннями та навичками, які, за сприятливих для педагогічної творчості умов, забезпечують його ефективну педагогічну діяльність із розвитку потенційних творчих можливостей учнів.

Творчість є необхідною складовою праці вчителя. Без неї неможливий педагогічний процес. Специфічна за своєю суттю творчість педагога має багато спільного не тільки з художнім, але й із науковим. Учитель дає науковим фактам, гіпотезам, теоріям якби нове життя, відкриваючи їм шляхи до розуму і серця своїх учнів. Творчість - необхідна умова становлення самого педагога, його самопізнання, розвитку і розкриття як особистості. Творчість, розвиваючи здібності, формує педагогічну талановитість учителя.

Виховання творчої особистості учня неможливе без права вчителя на власну творчість, на пошуки своєї технології, яка відповідає його особистісним якостям. Педагогічна творчість має дві сторони: творчість самого організатора навчально-виховного процесу учителя і творчість учнів як необхідна умова удосконалення вчителя і розвитку творчих можливостей дітей.

Учитель як суб'єкт педагогічної творчості повинен бути сформований як творча індивідуальність, яка включає в себе творче мислення і здатність до творчої діяльності.

Активна творча діяльність учителя дає позитивний результат у тому випадку, коли буде базуватися на двох основах: розвитку творчої активності студентів у вузі й подальшій організації творчого пошуку вчителя в школі. Тому одним із завдань вузівської підготовки майбутніх учителів є розвиток їхніх творчих здібностей, нестандартного мислення, формування вмінь та навичок здійснювати в майбутньому навчально-виховний процес на творчому рівні.

Досвід практичної роботи зі студентами в МДУ і результати досліджень доводять, що ефективність формування їхніх творчих умінь і навичок забезпечуються комплексним підходом до вирішення цієї проблеми. У зв'язку з цим використовується така система: 1. Лекційні, семінарські, лабораторно-практичні заняття; 2. Самостійна робота студентів; 3. Спецкурси, спецсемінари; 4. Педпрактика; 5. Курсові і дипломні роботи майбутніх учителів.

Студенти залучаються до різних видів пізнавальної діяльності, пробують себе в процесі багатьох видів творчого пошуку. Подібні види навчально-практичної діяльності дозволяють визначити інтереси, нахили, творчі здібності і можливості, урахування яких допомагає створювати необхідні умови для їх підтримки й розвитку.

Отже, процес навчання організується таким чином, щоб викликати у студентів потребу у творчому застосуванні знань, здібностей, нестандартного мислення і подальшого розвитку.

Привертає увагу основна форма організації навчального процесу - лекція. Розвитку творчого мислення і уяви сприяють лекції, на яких аргументується і мотивується тема, чітко визначаються мета і завдання, дається історіографія, використовуються різні рівні проблемного навчання, до структури яких входять елементи дослідницької роботи, розкриваються сучасні підходи і концепції, використовується досвід роботи кращих учителів, шкіл, визначаються перспективи розвитку школи і педагогіки, здійснюються міжпредметні і внутрішньопредметні зв'язки. На таких лекціях створюється атмосфера наукового пошуку. У процесі дискусій розвивається творчий потенціал її учасників, образне і продуктивне мислення, творча уява, мовлення. Студенти вчаться самостійно мислити, робити висновки. Використання наукової методики озброює студентів не тільки знаннями, а й методами їх здобуття. Критеріями оцінки рівня розвитку творчої активності студентів ми взяли:

- уміння бачити і виділяти проблему;

- створювати проблемні ситуації в процесі навчання і виховання; знаходити шляхи до її розв'язування; відбивати і структурувати навчальний матеріал;
- виділяти головне, суттєве;
- ставлення студентів до вивчення предметів педагогічного циклу, до своєї майбутньої професії;
- ставлення до навчання, прагнення до самовдосконалення.

Дослідження показало, що рівень сформованості творчої активності залежить від загального рівня розвитку студента, від досвіду творчої діяльності, одержаного в школі і за роки навчання у вузі, від наявності задатків та здібностей.

На сучасному етапі в школі створюються сприятливі умови для розвитку педагогічної творчості вчителів і підвищення на цій основі результативності навчально-виховного процесу. Усе це ставить принципово нові вимоги перед керівниками загальноосвітніх шкіл і шкіл нового типу щодо розвитку творчого потенціалу педагогічних колективів взагалі і кожного вчителя зокрема.

Аналіз вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної літератури, стан вирішення цієї проблеми в практиці роботи загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій, дозволили визначити такі основні педагогічні умови, які сприяють творчій діяльності, самореалізації особистості вчителя:

забезпечення можливості реалізації вчителем своїх здібностей у найважливішій сфері його життєдіяльності - трудовій, а саме: у навчально-виховному процесі, у пізнавальній роботі з учнями, у системі підвищення кваліфікації з метою самоутвердження вчителя, розвитку в нього почуття самоповаги.

Для стимулювання творчого пошуку вчителя, розвитку творчих здібностей учнів ще під час планування відкритих уроків необхідно передбачити проведення нестандартних уроків, які позбавлені звичайних шаблонів, мають загальний, об'єднуючий початок — елементи рольової гри. Нестандартні уроки обов'язково містять творчі ситуації, які збуджують до співробітництва і співтворчості на уроці. Ці завдання передбачають використання методу синектики:

- символічної аналогії - зображення умови задачі у вигляді схеми, малюнка й аналіз можливостей використання кожного елемента та схеми для пошуку розв'язків;
- фантастичної аналогії — виклад умови задачі у вигляді казки і застосування прийомів фантазування (зменшення-збільшення, прискорення-уповільнення швидкості,

часу, об'єднання-дріблення, зміна законів природи, зробити навпаки та ін.) для пошуку відповідей.

Отже, розвиток педагогічної творчості вчителів і підвищення на цій основі результативності навчально-виховного процесу знаходиться у прямо-пропорційній залежності від педагогічних умов, від правильно обраних шляхів розвитку та реалізації творчої педагогічної діяльності, від особистісних якостей учителя.

Тому для організації навчально-виховної діяльності необхідно враховувати саме ці чинники формування творчої особистості, адже тільки у сприятливих педагогічних умовах за допомогою правильно обраних шляхів реалізації свого творчого потенціалу може вільно розвиватися творчий учитель.

Сучасний учитель для ефективного здійснення навчання та виховання також має не тільки володіти педагогічними технологіями, а й відчувати внутрішню необхідність у їхньому постійному застосуванні, у використанні інноваційних технологій.

У зв'язку з цим учитель, як учасник процесу інформатизації, повинен володіти всіма необхідними знаннями й вміннями при застосуванні нових інформаційних технологій в процесі навчання, вміти використовувати їх у своїй професійній діяльності. Це дозволить підняти процес навчання на якісно новий рівень, коли в школі будуть працювати інформаційно грамотні, високо компетентні вчителі, здатні ефективно організувати навчальний процес із врахуванням сучасних засобів комунікації.

На нашу думку, головною метою застосування нових інформаційних технологій навчання є підготовка студентів до самостійної роботи з вдосконалення сформованої в педагогічному університеті професійної компетентності, що, в свою чергу, веде до ефективної педагогічної діяльності в умовах сучасної школи.

Компетентний учитель повинен уміти вибирати й ставити завдання своїй управлінській діяльності, правильно аналізувати педагогічні ситуації, причини поведінки дітей, приймати педагогічно обґрунтовані рішення, передбачати їх соціальні наслідки. Він мусить уміти самостійно вибирати й розробляти методи управління.

Професіонально-особистісний – це критерій професійної компетентності вчителя в нашому дослідженні, де першим показником є гуманістичність. Майбутньому вчителю повинні бути властиві такі якості, як емпатія, толерантність, доброта, чуйність, розуміння та інше, без яких він не відбудеться як професіонал.

Навчання відбувається в процесі спостереження за собою, за педагогічними ситуаціями, за "експериментами", які проводяться. У рамках стратегії професійно-педагогічної підготовки, яка базується на особистісному розвитку, тренування на спостереження будується таким чином: на початку студенти знайомляться з методикою спостереження, з його труднощами, потім встановлюється поле нагляду, фіксується мета і створюються інструменти спостереження й аналізу за власними педагогічними діями. Нагляд за власними педагогічними діями й за діями своїх товаришів дає засоби для регулювання дії й піддає теорію випробовуванню практикою.

Отже, проводячи спостереження, студенти встановлюють безпосередній традиційний зв'язок між теорією і практикою, тому що в цьому випадку теорія пояснює практику, а практика дозволяє переглянути теорію.

Спостереження допомагає студентам завдяки аналізу записаних ситуацій контролювати в дії свій власний розвиток, усвідомлювати те, чого їм не вистачає в плані теоретичних знань, практичних умінь і навиків, прийомів педагогічного менеджменту, професійної мобільності, комунікативності й інших показників професійної компетентності й те, що вони знають і вміють. Виходячи з цього, кожен студент може спроектувати разом з викладачем особистий план, що сприятиме просуванню від набуття вмінь до становлення своєї професійно-педагогічної компетентності.

Ця робота стає підготовчим етапом перед проходженням студентами педагогічної практики. Загальновідомо, що практика ладна справити великий вплив на формування рефлексивної позиції майбутніх учителів. Так, за результатами практики студенти оцінюють свої здібності і можливості по відношенню до вибраної професії вчителя, рівень своєї професійної компетентності.

Практика в школі найкращим чином дає студентам можливість проводити самоспостереження власного професійного самовдосконалення в педагогічній діяльності, а саме, в залученні отриманих теоретичних знань, використанні педагогічних технологій і прийомів педагогічного менеджменту. Вони також мають змогу аналізувати прояв своїх професійно-значущих якостей, таких як гуманність, комунікативність, мобільність, визначати шлях для професійного вдосконалення.

Аналізуючи свої педагогічні дії, студент починає розуміти, що для досягнення висунутих цілей і завдань необхідно ліквідувати невідповідність між власним рівнем професійного й особистісного розвитку і вимогами, які пред'являються до педагогічної

діяльності. Усвідомлення цього протиріччя зумовлює розвиток умінь і своєчасне корегування самооцінки.

Внаслідок роботи з орієнтації майбутніх учителів на самооцінку своєї професійної компетентності у студентів факультету іноземних мов повинні бути сформовані професійні вміння:

- ретроспективного аналізу власних дій і вибору на уроці;
- критичної оцінки рішення поставленого завдання згідно зі зразком і в порівнянні з ефективністю її рішення іншими студентами;
- визначення адекватності власних дій педагогічним ситуаціям і умовам, в яких вони здійснюються;
- з'ясування і аналізу адекватності змісту і значення власної діяльності;
- формування у студентів принципів саморегуляції професійної діяльності;
- адекватного розуміння рівня власної професійної компетентності.

Термін "Нові інформаційні технології навчання (НІТН)" з'явився порівняно недавно і ще не є концептуально сформованим. Однак аналіз досвіду використання комп'ютера в навчанні, що ми маємо, говорить про те, що НІТН – це перспективна педагогічна технологія, і володіти нею повинен кожен шкільний учитель. Ось чому так важливо для формування професійної компетентності в майбутніх учителів на підготовчому етапі в педагогічному ВЗО познайомити студентів із змістом даної технології й продемонструвати її в дії під час вивчення різних предметів, особливо профільних, які їм доведеться викладати вже через декілька років.

Висновки

Соціальна ситуація, що склалася, якісно по-новому висуває проблему підготовки педагогічних кадрів, вимагає наукового переосмислення цінностей системи, формування професійної компетентності вчителя, актуалізує пошук оптимальних форм цього процесу в період навчання у вищому закладі освіти.

Ми вважаємо, що формування професійної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов повинно здійснюватися шляхом залучення до навчального процесу нових педагогічних технологій, таких як комунікативно орієнтоване, інтерактивне, кооперативне, модульне навчання. У процесі навчання у педагогічному ВЗО на заняттях з циклу професійної та практичної підготовки слід широко використовувати нові інформаційні технології, зокрема, комп'ютерне навчання та роботу в системі Інтернет. Майбутній учитель іноземних мов повинен володіти різноманітними

технологіями, вміти підібрати і застосувати їх у навчальному процесі залежно від типу школи, етапу навчання, особистісних відмінностей учнів тощо. І цими знаннями, вміннями та навичками він повинен оволодіти під час навчання у ВЗО, щоб стати компетентним спеціалістом.

Компетентному вчителю, який працює в нових умовах сучасної школи, необхідно, на нашу думку, володіти особистісною та соціальною мобільністю, а також мобільністю знань. Відмова від стереотипів, здатність до інновацій, інтерес до всього нового, але при цьому критичне осмислення запропонованого, вміння підібрати найбільш ефективну для рішення педагогічної задачі технологію – все це визначає мобільність, якою повинні володіти випускники педагогічного ВЗО.

Сьогодні освіті потрібен учитель не тільки добре обізнаний у своєму предметі, але й здатний створити умови, що сприятимуть розвитку та саморозвитку особистості дитини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баркасі В.В. Педагогічний менеджмент як компонент моделі професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов // Наукові праці. Науково-методичний журнал. – Вип. 1. – Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили. – 2001. – С.75 – 79.
2. Баркасі В.В. Полікультурна компетенція як компонент професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського /Зб. наук. пр./ Вип. 11 – 12. – Одеса: ПДПУ ім. К.Д.Ушинського. – 2002. – С.89 – 94.
3. Бігіч О.Б. Формування у студентів методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи // Іноземні мови. – 2002. – № 2. – С. 27 – 31.
4. Браже Т.Г. Развитие творческого потенциала учителя // Сов. педагогика. – 1989. – № 8. – С. 89 – 94.
5. Вольфовська Т. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети. // Шлях освіти. – 2001. – № 3. – С.13 – 16.
6. Вульфсон Б.Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.
7. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С. 7 – 13.
8. Концепція педагогічної освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1999. – № 8. – С. 9 – 25.
9. Crowl T.K., Kaminsky S., Podell D.M. Educational Psychology. Windows on Teaching. – Brown & Bench mark publishers, 1997. – 416 p.
10. Britell J.K. Competency and Excellence // Mунimum Competency Achievement Testing/ Taeger R.M.& Tittle C.K. (eds.) – Berekley, 1980. – P.23 – 29.
11. Modern Language Learning, Teaching, Assessment // A Common European Framework of Reference / Council of Europe, Education Committee. – 1998. –Strasbourg. – 224 p.

АННОТАЦИЯ

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ И РЕАЛИЗАЦИИ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ В ПРОЦЕССЕ УЧЕБЫ В ВУЗЕ

Развитие творческих способностей и реализации творческого потенциала будущих учителей в процессе обучения в ВУЗе.

В статье рассматривается вопрос готовности будущих учителей гуманитарного профиля к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: профессионализм, педагогическое мастерство, профессиональная компетентность, педагогическое творчество, творческая индивидуальность, педагогическая креативность.

THE SUMMARY

DEVELOPMENT OF CREATIVE CAPABILITIES AND REALIZATION OF CREATIVE POTENTIAL OF FUTURE TEACHERS IN THE PROCESS OF STUDIES IN INSTITUTE OF HIGHER

The development of creative ability and realization creative potential of the future teachers in a training process at institute of higher education

The question of the readiness of the future teachers for its professional activity

Key Words: professional competence, professionalism ,educational skill, creative work, creative personality, pedagogical creativity.

УДК 811.112.2:378.147

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

В.М. МІШАК

Мукачівський державний університет, асистент

Стаття присвячена питанням викладання німецької мови як другої іноземної (після англійської). На основі аналізу навчальної ситуації та досліджень іноземних спеціалістів у цій галузі подано деякі практичні поради викладачам для найбільш ефективної організації навчальної діяльності студентів.

Ключові слова: друга іноземна мова, словниковий запас, навчальна ситуація, стратегія навчання, лексична одиниця.

На тлі процесів глобалізації та міграції півдання багатомовності набуває особливої ваги. Водночас відбувається перерозподіл сфер безпосереднього впливу іноземних мов на ті чи інші терени. Тоді як англійська мова в цілому світі закріплює свій пріоритетний статус у міжмовному спілкуванні, для інших мов характерний зворотній процес.

В Україні англійська мова, безперечно, також є першою іноземною за кількістю користувачів. Та завдяки історичним стосункам, географічній близькості між німецькомовними країнами та Україною, інтенсивному економічному, культурному та